

ג אסור להחזירם. למאוס כל כך דלא חזי אפילו לכמות זו (בא) אין עושים גרף בוי. פירוש, כהיה דכפרק ב' דיו"ט [גי'ה] מנה, עיין סוף סימן רע"ט [סעיף ו] ב"ח עמוד שטו ד"ה א"ע"פ). כא, בן שאסור להזמין עכו"ם בשבת, משום שזרי כוסות של יין ועיין סעיף ג' [ס"ק ו] דבעודו בידו מותר להחזירו: שאסורים בהנאה ולא יוכל לטלטל אותו מן השלשן, וא"ע"ג דמותר סא לתובע מים. ודוקא כשהן ראויים עדיין לשתייה בהמה כשהן בגרף, דאם לא כן אף המים גרף הן (ב"י עמוד שטו ד"ה אף על פי. נסע לשב"ח ב"ה לו, ב ד"ה וי). ומדמסת הרב ב"י משמע דסבירא ליה אפילו אין צריך לפנות עליו שרי להחזירו, וכמו שכתב (ב"י ע"פ) נסע הר"ח"ש [שם פ"ה סימן א], ועיין [ב"י] שם נסע מהר"י אלוהב [בבבארו לטור סימן תק"ט ד"ה מותר להזיח] שהקשה דהלא לא אמרו ככר או מינוק אלא למת בלבו [שבת קמ"ב, ב], כמו שכתוב סימן שי"ח [סעיף ה], ועיין שם שדחק. ולי נראה דלא קשה מידי, [דכלי שרי, כמו שכתוב לעיל סעיף ה', וביס של שלמה פרק ה' דב"ה סימן (ה') [ד] פסק כרבינו ירוחם [נתיב ד' ה"א ע"ג, ד] דדוקא [כשצריך לפנות עליו שרי להחזירו, או שצריך להזיח בו לואה: ר"ב כדו להזיחאו. הלשון אינו מדוקדק, דאפילו לא עשה [שם] כדי להזיחו אסור, דהא אמרינן בגמרא [גי'ה] כא, בן אין מומנין העכו"ם בשבת משום שזרי כוסות של יין נסך, דהוי כגרף של רעי, עיין ב"י [עמוד שטו ד"ה אסור], והוא הדיון לכל כיוצא בזה. מיהו צה"ל לא קיימא לן [סימן ס"ה סעיף ה] הכי,

ה. [גי'ה] ע"פ ונדף כ"ח [פ"ה] רמ"ם שבת כ"ה, ד' וכו', יבן ר"ף ב"ה ב' א' רמ"ם ע"פ סימן [ג] ו. הרמ"ם צ"ח פרק כ"ה [שם ע"פ]:
 ו. שם [גי'ה לו, ב] בעובדא לאניי וכרנה וכפירוש התוספות [שם ד"ה תיב] והרב המגיד בפרק כ"ה [שם, נסע התוספות]:
 ח. שבת כ' [ע"פ]:
 ט. שם כרש"י [ד"ה המים]:
 ט"ו. רש"י ע"פ ד"ה הוא שיעוד:
 י. הרב המגיד בפרק כ"ה [משנת הלכה ה' מהא דשבת קכ"ח [פ"ג] בבבארא]:
 כ. שם נמשטה:
 ל. שם בגמרא דף מ"ג [ע"פ]:
 מ. שם קכ"ח [ע"פ] נמשטה ובגמרא [פ"ג] מ"י. ר"ן שם נ"א, ב ד"ה ומיהו:
 מ"א. רש"י ע"פ ד"ה אין עוקרין:
 נ. כה"י ע"פ וכפירוש רש"י [ד"ה דמקפ"ה]:
 ס. שם נמשטה:

ועביש של מימי רגלים ס (ב) אסור להחזירם אלא אם כן נהן סא לתובע (כ"ה) מ"ס: ל
ד אין עושים גרף של רעי לבתחלה דהיינו להביא לפניו דבר שעתיד לימאם סב כדו להוציאו לבישימאם (כ"ה) ואם עבר ועשאו מותר להוציאו: ל
ה בפקודים דאיבא פסידא סג מותר (כ"ה) להכניס מטתו אצל גרף של רעי סד ולקבוע ישיבתו שם כדו להוציאו: ל
ו מבנים אדם מבעוד יום מלא קופתו סה עפר ומיחר לו קרן זווית ועושה בו כל צרכיו בשבת כגון ליטול מבטו פ לבסות צואה או רוק וביוצא בזה אבל אם לא יחד לו קרן זווית י"י [שם] בשל אנב עפר הבית ואסור לטלטלו: הנה (כ"ה) [שם] ולכן מותר ליקח פירות העמונים בחול כי אין אותו עפר מוקף: ל
ז אסור (כ"ה) לטלטל בהמה וזיה ועוף ואף על פי כן [שם] מותר לבפות את הסל לפני האפרוחים כדו שיעלו וירדו בו [ובעודם עליו סו (כ"ה) אסור לטלטלו:]

צווינים ארמ"א
 פ בית יוסף סוף סימן שי"א [עמוד ט"ו ד"ה כח] בשם שבלי הלקט [סימן קט]:

ב"ה כל בהמה היה ועוף מרדים אותם סז (כ"ה) [שם] בחצר [שם] דהיינו שאוחו בצוארין ובצדדין ומוליכין י"י (כ"ה) סח [שם] אם צריבין הבעלי חיים לכך ובלבד שלא יגביהם כענין שיעקרו רגליהם מן הארץ י"י דמוקצין הם ואסור לטלטלן חוץ מתרנגולות שאין מרדין אותה: סט מפני שמנבחת עצמה מן הארץ ונמצא זה מטלטל פ אבל דוחים אותה מאחוריה בידים כדו שתכנס: ומותר לזמן העכו"ם בשבת [שם] מותר להכניס. אפילו הוא בחצר, מקום שאין שם דירה (ב"י עמוד שטו ד"ה אשמעי, דרכי משה אות ד ד"ה לאחר, יס של שלמה ב"ה פ"ה סימן ה) סד ולקבוע ישיבתו. כגון מטתו לשכב עליה, או שיכניס שלחנו ויחבל שם (ב"י ע"פ) שם ד"ה ומ"ם רבינו ויס של שלמה ע"פ: סה עפר רבוי. ואפילו למאן דאמר בסעיף כ"ח דבעי מעשה, הני מילי מידי שיכול לעשות בו מעשה הוכחה שמקטו לכך, אבל עפר לאו נר מיעבד מעשה הוא ושרי (גמרא שבת ג, ה), [שם] עיין מה שכתבתי לעיל [פ"ק מד]: סו אסור לטלטלו. ס"א ואם היה עליו בין השמשות [א"ע"פ שירדון] [שם] [לבוש סעיף לו גמרא שבת מ"ג, ה]: סז בחצר. אבל ברשות הרבים אסור, דגזרינן שמה יגביהם ויחייבי, דלגבי בהמה לא אמרינן חי נושא את עלמנו, וכן כח הרמב"ם [שבת פרק י"ח הלכה טו]. דלא בעולת שבת [פ"ק ע"פ]: סח אם צריבין. מפני דעבר בעלי חיים. דאם לא כן כשם שאסור כולו כך אסור לטלטל מקצתו, [שם] כמו שכתוב סימן שי"ח סעיף (ו') [ו] [ר"ן שבת נ"א, ב ד"ה ומיהו]. [שם] עיין סימן ש"ה סעיף י"ד: סט מפני שמנבחתה. והרמב"ם [שבת כ"ה, ב] כתב שהיא נשמטת מן היד ונמצאת אגפיה נחלשין, וכחב הראב"ד זה הטעם אינו וכו'. ונראה לי שכונתו דהוי דבר שאין מחסוין, דהא כתוב בסיומן תל"ח סעיף י"ב דמותר למשוך הזמר אילך ואילך וכו', עיין שם ובגמרא [בבבארא כ"ה, ב], וגם מותר לחוף ולספספס ביד כמו שכתוב סוף סימן ש"ג, ע"ש. ולריך עיין לישב דעת הרמב"ם:

הגהות הרמב"ע
 סוף ז"ה אסור להחזירם אלא אם כן נהן לתובע מים. פירוש בשבתות לצורך להוציא בתובע צואה או מימי רגלים, דאי שלא לצורך אסור אפילו על ידי מים, דלא אסור [שבת קכ"ב, ב] ככר אלא לגבי מת. אי נמי אפילו שלא לעורך, והא דאסור לא אמרו ככר או מינוק אלא לגבי מת היינו דוקא לטלטל דבר שאין בו שום חיות אלא על ידי ככר או [מינוק], אבל כאן ככר התורן [הוצאתו], ואם לא יתירו לו חזרת על ידי נתינת המים לא יוציאו [כ"ה עמוד שטו ד"ה אף]:
 סוף ז"ה מותר להכניס מטתו וכו'. יש להסתפק אי זה איירי במקום דירה כגון בבית, אבל בחצר שאין דרך לדור יש ויכיר [התעבות] [הערבתן] או אין יכול להכניס שם את מיטתו, או איירי הכא במקום שאין

ערוך דהם למהריק"ש
 פ"ה א אם צריבין הבעלי חיים א"כ יבוי. פירוש משום דכלי חיים:
באר היטב
 משום כבוד הבריות, מ"א [פ"ק ע"פ]: (ב) אסור, ובעודו בידו מותר להחזירו, מ"א [פ"ק ע"פ]: (מא) מים, ודוקא כשהן ראויין לשתייה בהמה כשהן בגרף, דאם לא כן אף המים גרף הן, ב"י [פ"ה ס"ק ס"ג], וכתב רש"י [י"ב של שלמה] פ"ה ד' ה"ב צ"ח סימן (ה') [ד], דוקא כשצריך לפנות שרי להחזירו כיוצא הגר"א

הגולה פרי צמחין
 גולגולת אפסל אמתן אינן גולגולת
 אמתן יושב

ספר תורת שבת

שליקט וביאר והעתק מן השלחן ערוך וגדולי האחרונים הלא המו בעלי
מחברים עולת שבת, מורי ורבי, מגן אברהם, אליה רבה, והוספת שבת.

הצעיר

יעקב המכונה יאקב ויילל

בן של אותו צדיק מהורר אברהם זכרנו לברכה לחיי העולם הבא שהיה אב"ד בק"ק מירוינגען ואחרי
בן נחמנה לאב"ד בק"ק זולצבורג ומדינת אבערלאנד זכותו יעמוד לנו שיהיה אל ישועתנו
אמן.

קארלזרוהע

וקראת לשבת ענג לקדוש יהוה מכבר וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר והאפליחך
נחלת יעקב אביך. לפרט גדול.

Gedruckt bei Malsch & Vogel in Carlsruhe.

1839.

לו במקום דאיכא פסידא מותר להכניס מטחי או שלחנו אצל גרף של רעי אפילו אם הוא בחצר ולקבוע ישיבתו שם באכילה או בשכיבה כדי להוציאו אבל על ידי ישיבת עראי לא התירו לו להוציא גרף של רעי (נב).

מ כל בהמה היה ועוף מרדים אותם בחצר המעורבת אבל לא בכרמלית (טו) ולגום וזאב אחרונים (דהיינו שאוחז בצוארם ובצדדי ומוליכם אם עריכים הכעלי חיים לכך (נב) ובלבד שלא יגביהם בענין שיעקרו רגליהם מן הארץ אבל הרגליהם אינן מרדין אותה אבל דוחים אותה מאחוריה בידים כדי שחכנום.

מא האשה מדרה את בנה אפילו ברשות הרבים ובלבד שלא תגררהו אלא היא מגביה רגלו אחת ויניה השנייה על הארץ וישען עליה עד שיחזור ויניה רגלו שהגביה נמצא שלעולם הוא נשען על רגלו האחת, ובכל ענין אפילו אם התנוק יכול להלוך כרגלו אסור לשאת אותו בכרמלית על כתיפו (נב).

מב דבר שהוא מוקצה אסור לנענע אפילו מקצתו אבל מותר ליגע בו כמו שכתבנו לעיל בס"ד.

מג כשר מוכר בס"ג.

מד כלי שנחרועקה לא יחלוש (ד) ממנו הרס לכסות בו או לסמוך בו.

מה אסור לשחוק בשבת יום טוב בכדור (נד) ובמקומות שנהנו הקטנים לשחוק בשבת בכדור אין למחות בידם אם הוא בחצר המעורבת.

מו אסור לשאת תחת אציליו ורע החולעים שעושים חשיי.

מז אסור לטלטל בנד שעמנו (ס).

דלא לנודך כלל לאסור להחיותו דלא עדיף מכלי שמלאכתו להיות דס"ד, וגם מפני המים שנתכוו אין לטלטלו אלא לנודך כמו שהוכחתי בסק"ט, ובלע"ד עוד אשם בענין של זכוכית או חרס מלוכה ורחוק יפה, דמותר להחיותו דאפי' כלל מים, שהרי מותר לקחת ק"ע כנגדו כמ"ג בס"י ס"א. (נז) והנ"ל כתב שהלכות אינו מוזקק, דאפי' לא עשה כדי להוליאו אסור והביא ראיה מחזקן עומקין את הא"י בשבת, ולע"ד מן הדיון הזה מוכח דלאן המכור מוזקק ביותר, שהרי אין פסקין דחמתין את הא"י בשבת כמ"ג בר"ם שבי"ה, ולא הלכיבו. שם הטעם משום דרכי גלובו קק מוכני אין מוכתין, על"ך ע"ג נב"י, אף דפסקי קמ"י ס"ה שהיא עושה נכך גרף של רעי ע"י שיווי נוסות שאסורים בהגהה, אלא כיון שאין מוכתין לעשות גרף של רעי ק"ק להשקות י"י לא"י, אף שנע"כ כעשה גרף של רעי אפי' שיווי נוסות שאסורים בהגהה, אלא כיון שאין מוכתין לעשות גרף של רעי ק"ק להשקות י"י (נח) הר"ם הבי"ה והל"ם ובי"ב הלכות ואמר אחרונים וע"י נסק"ל. (נח) כלע"ד לפרש דלריך ייחוד לכך לעולם, שהרי הבי"ה כתב בשם הרשב"א בענין אכנים דסב"א וסב"ב ו"ל וה"ל דאין הוחמה מושל לחצן לעשותה כלי, היינו בחצינו מייחדו לכך, אבל כל שומרה לכסות בה כלי וכו' וכו' וכו' עב"ל, הרי דמורה דין דהב"ל לרין חב"ך עב"ך ייחוד לעולם, והו' שכתב כאן כגון לכסות רוק ולחמה ייחודה לבטח וכו' כלל לא תשמיש הוא אינו ראוייה עוד לאסור תשמיש והו' במייחודה לכך לעולם, ודלא כמ"ס הת"ס דנייחוד לבטח אחת ס"ו שם לקח חוזה לתשמיש הוא אינו ראוייה עוד לאסור תשמיש והו' במייחודה לכך לעולם, ודלא כמ"ס הת"ס דנייחוד לבטח אחת ס"ו (נח) הלכות והע"ס והנ"ל והת"ס כולם כותבו דנעוין עליו כמ"ס אסור לטלטלו ובי"ב הבי"ה, אף לא אחד מן הראשונים ולא השו"ב כתב את הדיון הזה וס"ד ללאו הלכתא היא, ובלע"ד הטעם דלא די לרש"י ולר"ם דלית להו מיני דאיתקלפזי בחיסור דרנבן ע"י בונה דל"ד רש"י דר"ה נועל מתקום הפתח, אלא אפי' לאשר מוסקים דלית להו מינו דאיתקלפזי. אף בחיסור דרנבן הבא שבי, חשעם שכתב הבי"ה בס"י רע"ט לענין החילוק בין נכ שהדליקו עליו לבני שמלאכתו לחיסור, דלא אמרינן מי' ענו דאיתקלפזי ומותר להשתמש בו לנודך גופו ומקומו, משום דכלי שמלאכתו לחיסור נכ שהדליקו עליו לבני שמלאכתו לחיסור, דלא אמרינן מי' ענו דאיתקלפזי הדליק בה"ה, ולפי"ו גם בחצרונים לא שייך ענו דאיתקלפזי משום שנה"ג ג"כ נידו להפריסם, והא דנאמר בשבת דמ"ג אפי"פ אין עוין עליו אסור לטלטלו היינו לר"י, אף דלא שייך לחומר מי' גיטול כלי מהיכט כמ"ס התוס' דבתי"ג ד"ה געוין עליו, וע"י כנו"א ס' כס"ו סק"ד ומש"ס סק"ו, מ"ח אסור לר"י מלך מוקפה מפני שהקלפו עשה אחת לזרכן כמ"ס התוס' שם ד"ה געוין עליו כל בין השתמשות וע"ס בתרה"ש א"י ד"ה רע, אבל חב"ך קיימ"ל בה"כ כר"ס דלא אמרינן מה ענו דאיתקלפזי. (נח) הריף והרשב"ם והרא"ש והטור לא כתבו דבר דאסור אם אין הנעלי חיים לזכוכים לבך, והמחבר שכתב בן הוא מפני קצות הר"ן לטלטול מוקפה נמקבת ג"ב אסור, ולא וביתו להקיץ מה טלטול מוקפה נמקבת חיובת הוא אינו מגביה דבר רק אוחז בלוחם ובלדדים והם הולכים מעמם, ואם גם סגביה גפיה אינו דומה למ"ג בס"י ש"א ס"ו להחשב טלטול מוקפה נמקבת, לפי שהגוף מסייע בהגבתו ולא דמי לפתך דשם מויו חב"ך כלי טוב מיוע, ואין להחליט אסור טלטול כלי רא"י מן הגח"ל כמ"ס הר"ן בענין טלטול איכלים ומשקים שלא לנודך כמ"ס בסק"ט, ואפשר שגם התנ"א כיון להקשות בן נאמרו ע"י ס' א"ה ס"ד, דשם אינו אסור רק שלא תלך רגלו אבל אינו אסור לעקוד רגלה למעלה בשבת, ונדלתי לחיובי שזקק אחת ביום, הסבת נעת שהיא יולדת לרעות ולא ימחה עקוד מע"ס כל הליגה עד הקקר, ועוד אי משום לער בעל קיים נענו בה, אפי' טלטול גמור יהיה מותר כמ"ס הרא"י בס"י א"ה סק"ו, ועוד דנגמרי דקב"ח כאמר מקורם על טמנים כרים וכסמות תחת הנחמה משום לער בעלי חיים, ולמה לא אמרו בן ג"ס על מדדן, ועוד מאי מקשה הגמ' סכרייתא דתשמיש

לו חוק חיונתו
 ובלקבוע ישיבתו שם באכילה או בשכיבה כדי להוציאו אבל על ידי ישיבת עראי לא התירו לו להוציא גרף של רעי (נב)
 כל בהמה היה ועוף מרדים אותם בחצר המעורבת אבל לא בכרמלית (טו) ולגום וזאב אחרונים (דהיינו שאוחז בצוארם ובצדדי ומוליכם אם עריכים הכעלי חיים לכך (נב) ובלבד שלא יגביהם בענין שיעקרו רגליהם מן הארץ אבל הרגליהם אינן מרדין אותה אבל דוחים אותה מאחוריה בידים כדי שחכנום
 האשה מדרה את בנה אפילו ברשות הרבים ובלבד שלא תגררהו אלא היא מגביה רגלו אחת ויניה השנייה על הארץ וישען עליה עד שיחזור ויניה רגלו שהגביה נמצא שלעולם הוא נשען על רגלו האחת, ובכל ענין אפילו אם התנוק יכול להלוך כרגלו אסור לשאת אותו בכרמלית על כתיפו (נב)
 דבר שהוא מוקצה אסור לנענע אפילו מקצתו אבל מותר ליגע בו כמו שכתבנו לעיל בס"ד
 כשר מוכר בס"ג
 כלי שנחרועקה לא יחלוש (ד) ממנו הרס לכסות בו או לסמוך בו
 אסור לשחוק בשבת יום טוב בכדור (נד) ובמקומות שנהנו הקטנים לשחוק בשבת בכדור אין למחות בידם אם הוא בחצר המעורבת
 אסור לשאת תחת אציליו ורע החולעים שעושים חשיי
 אסור לטלטל בנד שעמנו (ס)
 דלא לנודך כלל לאסור להחיותו דלא עדיף מכלי שמלאכתו להיות דס"ד, וגם מפני המים שנתכוו אין לטלטלו אלא לנודך כמו שהוכחתי בסק"ט, ובלע"ד עוד אשם בענין של זכוכית או חרס מלוכה ורחוק יפה, דמותר להחיותו דאפי' כלל מים, שהרי מותר לקחת ק"ע כנגדו כמ"ג בס"י ס"א. (נז) והנ"ל כתב שהלכות אינו מוזקק, דאפי' לא עשה כדי להוליאו אסור והביא ראיה מחזקן עומקין את הא"י בשבת, ולע"ד מן הדיון הזה מוכח דלאן המכור מוזקק ביותר, שהרי אין פסקין דחמתין את הא"י בשבת כמ"ג בר"ם שבי"ה, ולא הלכיבו. שם הטעם משום דרכי גלובו קק מוכני אין מוכתין, על"ך ע"ג נב"י, אף דפסקי קמ"י ס"ה שהיא עושה נכך גרף של רעי ע"י שיווי נוסות שאסורים בהגהה, אלא כיון שאין מוכתין לעשות גרף של רעי ק"ק להשקות י"י לא"י, אף שנע"כ כעשה גרף של רעי אפי' שיווי נוסות שאסורים בהגהה, אלא כיון שאין מוכתין לעשות גרף של רעי ק"ק להשקות י"י (נח) הר"ם הבי"ה והל"ם ובי"ב הלכות ואמר אחרונים וע"י נסק"ל. (נח) כלע"ד לפרש דלריך ייחוד לכך לעולם, שהרי הבי"ה כתב בשם הרשב"א בענין אכנים דסב"א וסב"ב ו"ל וה"ל דאין הוחמה מושל לחצן לעשותה כלי, היינו בחצינו מייחדו לכך, אבל כל שומרה לכסות בה כלי וכו' וכו' וכו' עב"ל, הרי דמורה דין דהב"ל לרין חב"ך עב"ך ייחוד לעולם, והו' שכתב כאן כגון לכסות רוק ולחמה ייחודה לבטח וכו' כלל לא תשמיש הוא אינו ראוייה עוד לאסור תשמיש והו' במייחודה לכך לעולם, ודלא כמ"ס הת"ס דנייחוד לבטח אחת ס"ו שם לקח חוזה לתשמיש הוא אינו ראוייה עוד לאסור תשמיש והו' במייחודה לכך לעולם, ודלא כמ"ס הת"ס דנייחוד לבטח אחת ס"ו (נח) הלכות והע"ס והנ"ל והת"ס כולם כותבו דנעוין עליו כמ"ס אסור לטלטלו ובי"ב הבי"ה, אף לא אחד מן הראשונים ולא השו"ב כתב את הדיון הזה וס"ד ללאו הלכתא היא, ובלע"ד הטעם דלא די לרש"י ולר"ם דלית להו מיני דאיתקלפזי בחיסור דרנבן ע"י בונה דל"ד רש"י דר"ה נועל מתקום הפתח, אלא אפי' לאשר מוסקים דלית להו מינו דאיתקלפזי. אף בחיסור דרנבן הבא שבי, חשעם שכתב הבי"ה בס"י רע"ט לענין החילוק בין נכ שהדליקו עליו לבני שמלאכתו לחיסור, דלא אמרינן מי' ענו דאיתקלפזי ומותר להשתמש בו לנודך גופו ומקומו, משום דכלי שמלאכתו לחיסור נכ שהדליקו עליו לבני שמלאכתו לחיסור, דלא אמרינן מי' ענו דאיתקלפזי הדליק בה"ה, ולפי"ו גם בחצרונים לא שייך ענו דאיתקלפזי משום שנה"ג ג"כ נידו להפריסם, והא דנאמר בשבת דמ"ג אפי"פ אין עוין עליו אסור לטלטלו היינו לר"י, אף דלא שייך לחומר מי' גיטול כלי מהיכט כמ"ס התוס' דבתי"ג ד"ה געוין עליו, וע"י כנו"א ס' כס"ו סק"ד ומש"ס סק"ו, מ"ח אסור לר"י מלך מוקפה מפני שהקלפו עשה אחת לזרכן כמ"ס התוס' שם ד"ה געוין עליו כל בין השתמשות וע"ס בתרה"ש א"י ד"ה רע, אבל חב"ך קיימ"ל בה"כ כר"ס דלא אמרינן מה ענו דאיתקלפזי. (נח) הריף והרשב"ם והרא"ש והטור לא כתבו דבר דאסור אם אין הנעלי חיים לזכוכים לבך, והמחבר שכתב בן הוא מפני קצות הר"ן לטלטול מוקפה נמקבת ג"ב אסור, ולא וביתו להקיץ מה טלטול מוקפה נמקבת חיובת הוא אינו מגביה דבר רק אוחז בלוחם ובלדדים והם הולכים מעמם, ואם גם סגביה גפיה אינו דומה למ"ג בס"י ש"א ס"ו להחשב טלטול מוקפה נמקבת, לפי שהגוף מסייע בהגבתו ולא דמי לפתך דשם מויו חב"ך כלי טוב מיוע, ואין להחליט אסור טלטול כלי רא"י מן הגח"ל כמ"ס הר"ן בענין טלטול איכלים ומשקים שלא לנודך כמ"ס בסק"ט, ואפשר שגם התנ"א כיון להקשות בן נאמרו ע"י ס' א"ה ס"ד, דשם אינו אסור רק שלא תלך רגלו אבל אינו אסור לעקוד רגלה למעלה בשבת, ונדלתי לחיובי שזקק אחת ביום, הסבת נעת שהיא יולדת לרעות ולא ימחה עקוד מע"ס כל הליגה עד הקקר, ועוד אי משום לער בעל קיים נענו בה, אפי' טלטול גמור יהיה מותר כמ"ס הרא"י בס"י א"ה סק"ו, ועוד דנגמרי דקב"ח כאמר מקורם על טמנים כרים וכסמות תחת הנחמה משום לער בעלי חיים, ולמה לא אמרו בן ג"ס על מדדן, ועוד מאי מקשה הגמ' סכרייתא דתשמיש

זה השער לה' צדיקים יבואו בו

שאלות ותשובות

שבות יעקב

חלק שני

מהרב הגאון הגדול המפורסם בחיבוריו הנפלאים
כבוד קדושת שמו

מוהר"ר **יעקב רישא** וצוקללה"ה

בעהמ"ח ספר חק יעקב על הלכות פסח

וספר מנחת יעקב על תורת הטאת לרבינו הרמ"א ז"ל

וספר תורת השלמים וספר סולת למנחה

סדר ונערך מחדש באותיות מאירות בהגהה מדויקת.

ע"ה"ק ירושלים תוכב"א
שנת תשע"ג לפ"ק

ו
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד

בפרק קמא דשבת שורין
[אונן] [אונן] של פשת

שאלה מה

אי מותר לעמוד בשבת סם המות לפני זבובים
או אמרינן הוי לה שלא תאכל.

מתי מבו

מדיין אחר המופלא כ
כיצד (ו)יש לנו
יתפלל קודם שיצא ל
הברכות כמשמעות הא
בא"ח סי' ק"י מדבר
שהובא בטור ע"ש במ"ו
הש"ס והמגן אברהם
ילמדנו רבינו כיצד

תשובה גרסינן בברכו
ל' היוצא לדר
הדרך מאי מצלי וכו' אי
א"ר חסדא משעה ע
בנוסחא שלפנינו והו
משאחו בדרך והוא הי
התחיל להלך בדרך ו
הפוסקים וכן דעת הו
צדק ועולת תמיד ו
המגן :

וכן האריך בתשובת כ
יברך ברכה זו א
העיר ומסיק מי שרו
שכבר התפלל בבה"כ
מן הברכות דאשר
לאמרה עם תפלת הו

ואם אנו רוצין לקיים דברי הגדול הנ"ל היה
אפשר לקיים אותו שלא מטעמו ולתלות
היתרא כמ"ש המרדכי בפרק כל כתבי שכתב
וז"ל ושאר כל המזיקין וכו' וכתב ר"ת דה"ה
פרעוש וכיוצא בהן מותר להרגם וטעמא
משום דסבר כר"ש דאמר מלאכה שאינה
צריכה לגופא פטור עליה ומשום צערא שרי
לכתחלה מידי דהוי אמפיס מורסא וכיבוי
גחלת שלא יזוקו בה עכ"ל אף דלא נעלם
ממני דרבים הם החולקים ונקטינן לחומרא
כמבואר בטור ובית יוסף (באו"ח) סי' שי"ו
מ"מ י"ל היינו דוקא להרגן בידיים אבל גרמא
בעלמא לכולי עלמא שרי וגדולה מזו נחש
ועקרב דורסין לפי תומו וכן ברוק שלפנינו
דורסין לפי תומו משום מאיסותא א"כ ה"ה
דיש להתיר משום צערא היכא שיש יתושין
הרבה שמצערין לו.

ומהאי טעמא היה נראה לי להתיר היכא
שעכברים מצויין דמוקי ומצערא
שמותר להניח לפנייהם סם הממית אותן אך
ורק מצד אחר יש חשש איסור דמשום איסור
מוקצה נגעו בו כיון שהוא מידי דלאו בר
אכילה אסור לטלטל אותו בשבת כדאיתא
באורח חיים סימן ש"ח ולא דמי לגרף של
רעי וכל דבר מטונף דמותר לטלטל דשאני
הכי דעל ידי זה עושה גרף של רעי להפיל
הזבובים לכתחלה ואין עושין גרף של רעי
לכתחלה כמבואר שם והוא דבר שאפשר
מערב שבת דאז שרי לכולי עלמא וכדאיתא

שאלת עור וז"ל שמעתי מפי גדול אחד
דמותר להעמיד סם המות לזבובים
בשבת וראיתו ממה שפסק בשו"ע ח"מ סימן
שצ"ג ס"ב דבהווקא בהמת חבירו באכילת
פירותיו דפטור דהוי לה שלא תאכל א"כ ה"ה
כאן דאינו חייב משום נטילת נשמה עכ"ד ולי
צע"ג חדא דמקור הדין זה הוא מימרא דרב
במסכתא בבא קמא דף מ"ז ע"ב ושם הקשה
עליו ר"ש מהא דנותן סם המות לפני בהמת
חבירו דפטור בדיני דאדם וחייב בדיני שמים
יע"ש וא"כ לפ"ז גם בשבת יאסור דדיני שמים
הוא ואין לחלק בין נותן לפני בהמת חבירו
ממש להיה לפנייה לאכול ואכלה דא"כ קשה
למה לא משנה כן הגמרא שם וע"ש אלא ודאי
דאין חילוק ועוד דבריו שבהמה שאכלה יש
טעם אחר דה"ל לשמרה וכמ"ש בשמ"ע שם
סימן הנ"ל ס"ק י"ד וכן יש להביא ראיה מדין
מצודה דאסור בשבת לפרוסה רק בערב שבת
ולא אמרינן דה"ל שלא תכניס לתוכו או
החילוק כמ"ש.

תשובה הנה בודאי דברים אלו שדימה גדול
אחד בכח המדמה נשתקע ולא נאמר
ולא דמי כאוכלא לדנא מי קמדמית איסורי
לממונא דמה ענין איסורא להיזק ממון דבהזיק
ממון ס"ל גרמא בניזקין פטור מלשלם כל
היכא שהיזקה אינה נעשה מיד ואפשר להנצל
ממכה ואינה עושה בידיים כמבואר בח"מ סי'
שפ"ו משא"כ באיסור שבת דחמירי דאסור
לגרום איסור נטילת נשמה וכה".

בפרק קמא דשבת שורין דיו וסממנין ונותנין
[אונן] [אונין] של פשתן וכן פורשין מצודת

בערב שבת וכהאי גוונא עיין שם, נראה לי:

הקטן יעקב

שאלה מו

מתי מברכין תפלת הדרך או יסדר אותו תוך ברכות השחר.

ליישוב דברי מהר"מ מרוטנבורג לגיסי הגאון
בספרו אליה זוטא סי' ק"י הניח דברי
הפוסקים בצ"ע מש"ס דהוריות דף ד' דפריך
שפיר קאמר ר"ע לכן עזאי ומשני החזיק בדרך
איכא בנייהו ופרש"י החזיק בדרך לילך לא"י
ועדיין ישנו בעיר ע"ש הרי דלשון החזיק
בדרך הוא כשעדיין בעיר ע"ש ובאמת הוכחתו
הוא מלשון הטור והשו"ע דנקיט החזיק בדרך
אכן באמת לשון הש"ס והרי"ף והרא"ש
משמע דדוקא שאחו והלך בדרך כבר א"כ על
כרחק גם לשון הטור והשו"ע יתפרש כן וכן
בכל הברכות מברך עליהם עובר לעשייתן
כמ"ש הבאר שבע שם.

ול"נ עיקר להכריע בהכרע אמצעית דביום
הראשון שהלך לדרך אינו מברך תפלת
הדרך אלא שכבר יצא חוץ לעיר ואחו בדרך
אבל מכאן ולהלן כשנוסע מן המלון וצריך
להתפלל קודם שיוצא לדרך אז אומר תפלת
הדרך אחר הברכות הגומל חסדים טובים
כדעת מהר"מ מרוטנבורג ואפשר דגם מהר"מ
כן כוונתו דזה הוי כאחו בדרך כיון שאין
דעתו להשתקע במלון רק שצריך לנסוע למחוז
חפצו כן נראה לי ברור וכן הסביר נותנת
נראה לי:

הקטן יעקב

מדויין אחד המופלא כהר"ר מאיר בון נר"ו
כיצד (ו)יש לנהוג בתפלת הדרך אי
יתפלל קודם שיצא לדרך לסדר אותו עם
הברכות כמשמעות הא"יה זוטא שהוציא כן
בא"ח סי' ק"י מדברי מהר"ם מרוטנבורג
שהובא בטור ע"ש בט"ז ס"ק ז' אכן משמעות
הש"ס והמגן אברהם שם אינו כן על כן
ילמדנו רבינו כיצד יש לנהוג למעשה.

תשובה גרסינן בברכות ס"פ תפלת השחר דף
ל' היוצא לדרך צריך להתפלל תפלת
הדרך מאי מצלי וכו' אימת מצלי אמר ר' יעקב
א"ר חסדא משעה שמהלך בדרך כן הוא
בנוסחא שלפנינו והרי"ף והרא"ש גורסין
משאחו בדרך והוא היא דמשמע דוקא שכבר
התחיל להלך בדרך וכן משמעות הר"ן וכל
הפוסקים וכן דעת הטור וכן פירשו הצמח
צדק ועולת תמיד והכנסת הגדולה כדעת
המגן אברהם.

ובן האריך בתשובת באר שבע סי' מ"ה דלא
יברך ברכה זו אלא עד אחר שהלך מן
העיר ומסיק מי שרוצה לצאת לדרך אחר
שכבר התפלל בבה"כ אז לא יאמר בבקר אחת
מן הברכות דאשר נותן לשכוי בינה כדי
לאמרה עם תפלת הדרך ע"ש דבריו באורך

רי הגדול הנ"ל היה
שלא מטעמו ולתלות
בזק כל כתבי שכתב
דיו וכתב ר"ת דה"ה
תר להרגם וטעמא
מז מלאכה שאינה
ומשום צערא שרי
פיס מורסא וכיבוי
ל"ל אף דלא נעלם
ש ונקטינן להומרא
(באור"ח) סי' שי"ד
ב ידיים אבל גרמא
וגדולה מזו נחש
וכן ברוק שלפנינו
איסותא א"כ ה"ה
היכא שיש יתושין
עין לו.

לי להתיר היכא
דמזקי ומצערא
הממית אותן אך
סור דמשום איסור
א מידי דלאו בר
ב שבת כדאיתא
לא דמי לגרף של
תר לטלטל דשאני
פ של רעי להפיל
שין גרף של רעי
יא דבר שאפשר
י עלמא וכדאיתא

12

בעזרת השם יתברך

ספר

תוספת שבת

עם מהדורה בתרא

חלק א'

על הלכות שבת מרישא עד גמירא

חיברו הגאון הגדול המפורסם

מו"ה רפאל מייזליש מהארחוב זצוק"ל

אב"ד פאריצק

נדפס בראשונה בשנת תקכ"ז ומהדורה שניי בשנת תקס"ו

ועכשיו בעזהשי"ת יצא לאור מחדש

באותיות בהירות מאירות עינים ומתוקן מאלפי שגיאות שהיו
בדפוסים הקודמים ונלוה עליו בשולי היריעה שני הוספות

ציונים

מראה מקומות לספרי
האחרונים המביאים דבריו,
ופסקיהם למעשה

ביאורים

משא ומתן בדבר הלכה
לפרש וליישב דבריו
במקומות שטעונין ביאור.

ממני הצעיר באלפי ישראל

אשר אנשיל עקשטיין

נכד המחבר

בפרוס שנת תשנ"א לפ"ק

פה ברוקלין

אתי למעבד עקירה והנחה (כד) וזמנין דקאי ולא אדעתיה אבל (כה) רין אית ליה היכרא וכי מטא לביתו כי היכי דלא קאי פורתא ואשתכח דקא מעיל מרשות הרבים לרשות היחיד זריק לה (כו) כלאחר יד דהיינו שלא בדרך זריקה כגון מכתפיו ולאחריו:

יב יש אומרים (כז) דדווקא בחבילה התירו לעשות כן אבל לא בכיסו ויש אומרים (כח) דהוא הרין לכיסו: הג"ה ומי ששכח כיסו עליו בשבת (כט) אם הוא צנימו יכול לילך עמו למדך להמיר תגורו ולפולט שם להצניעו (ל) ואם הוא בשוק אסור להצניעו לנימו רק ממיר

תוספת שבת

והיינו שסיים היתה חבילתו כו' וקידש עליו היום רין תחתיה אפילו לכתחילה וזה פשוט: (כז) דדווקא בחבילה. שהיא כבירה ואין דרך לרוץ במשא כבירה ואית ליה היכרא, אבל בכיס שהוא קל אין היכר בריצה: (כח) דה"ה בכיסו. והיינו במקום שא"א בהנך דרכים הנזכרים לעיל, מיהו בש"ג כתב דלדידן דלית לן ר"ה אפשר דלכ"ע שרי בכ"ע, וכבר הבאתי בס"א (פוס"ק א') דיש מקום לומר דלדידן גרע טפיל. וכתב הט"ז דהמקיל כהי"א (כד) לא הפסיד: (כט) אם הוא בביתו יבול לילך. כ"ה באגודה וכתב הטעם דכיון שהמוקצה כבר בידו יכול לילך עד מקום שירצה, ויליף לה מהא דאיתא בכירה דף מ"ג דאף למ"ד דס"ל דאין כלי ניטל אלא לצורך דבר הניטל מ"מ אם כבר ניטל הכלי בידו לצורך דבר היתר יכול לטלטלו אח"כ גם לצורך דבר שאינו ניטל מטעם דכיון שהכלי כבר בידו שרי להוליכה לכל מקום שירצה, ובאמת שאין הנידון דומה לראי' דשאני החם דהכלי עצמו הוא דבר הראוי לטלטל לצורך (כה) גופו ומקומו א"כ אף שאין לו היתר לטלטלו לצורך דבר שאינו ניטל שפיר מהני ליה הך היתירא שהוא כבר בידו, אבל מעות וכיוצא בהם שהם מוקצים מחמת גופן ואין בהם שום היתר לטלטל מנלן [ה] דמהני בהו הך היתירא, וראי' לזה מהא דאיתא בש"ס דף קי"ז גבי הא דאיתא דמצילין תיק שיש בו מעות עם

עביד עקירה והנחה: (כד) דזמנין דקאי. ואם עמד לחקן המשא פטור עס"ו: (כה) רין איכא היכרא. דעביד שינוי בהליכתו וע"י כן זכור שבת ולא יעמוד: (כו) כלאחר יד. דהיינו שמהפך אתוריו כלפי התצר וזורקו מכתפיו, כן הוא ברוקה, וכלאחר יד ליכא איסורא דאורייתא ומשום הפסד חבילתו התירו לו דבר זה כ"כ מהרש"א, ומ"מ יזהר שלא יעמוד אפילו מעט לפוש: וברמב"ם איתא (פי"ג ה"ט) בזה הלשון, היתה חבילתו מונחת על כתפיו ורין תחתיה אינו חייב עד שיעמוד, אבל מעט מעט אסור דהוי כעוקר ומניח ולפיכך היתה חבילתו מונחת על כתפיו וקידש עליו היום רין תחתיה כו', והקשה בלחם משנה דמשמע דברי שא שרי לגמרי כשרין, ואמאי הא איכא עכ"פ עקירה בלא הנחה והוא פטור אבל אסור, ואין לומר דמיירי בע"ש דהא מדתני סיפא וקידש עליו היום משמע דרישא איירי בשבת ממש, וגם אין לומר דדווקא חיובא הוא דליכא הא איסורא איכא, דהא מדקאמר אבל מעט מעט אסור משמע דכשרין מותר אף לכתחילה, ונדחק ליישב. *ונראה

ישוב על קושיית הלחם משנה

ביאורים

לנזכר מקומו, לא דמי למוקצה מחמת גופו שאין לו היתר כלל, וע"כ כשעודו בידו מותר לטלטלו, ואף דהתור"ם מודה להם בדין זה דע"י טלטול מן הזד מותר, כמ"כ לקמן בס"י ש"ט ס"ק י' וכ"מ כאן בסו"ה, מ"מ לא ניחא ליה לתרן כן כוונת הרמ"א דיותר מסתבר לו לומר כמ"כ הקה"מ בס"ק כ"ג, דהכיס נעשה ככיס, דמסתמא הו' בדעתו שהמעות יהיו מונחים בכיס בשבת, ולכן אין שייך להמיר משום טלטול מן הזד.

ח"ג חזר מדבריו כאן וכחז כמ"כ, ות"ל שכוונתי לדבריו, אבל מוכח שם שהוא הדין דגם המהרש"א נמכוין לאיסור מוקצה, ולא משמע כן מדבריו ע"ש.

[ה] בטענתו לחלק בין מוקצה מחמת גופו לכלי שמלאכתו לאיסור, הסכימו רוב אחרונים, דהיינו האנ"ש, והפמ"ג ז"ל להח"ס משמע דס"ל כוותיה, וכ"כ בדע"ת, וגם המנוה"ט נקח"מ ס"ק כ"ג הסכים כן לדעת, והמ"צ צנה"ל ד"ה יכול לילך הביא כן מדה"ח. [ועי' במ"צ ל"ה שהביא בשם הגר"א שחולק על הרמ"א מטעם אחר, משום שבה לידו באיסור, ונתו"ש לקמן סי' ש"ח ס"ק י"א מנזאר גם חילוק זה] אלא שהאבן העזר והדה"ח כתבו לתרן שיטת הרמ"א, דהמעות הם מונחים בכיס, ולא נעשה הכיס ככיס ששוכחם שם, וממילא כיון דיש לו היתר לטלטל

ציונים

(כד) כ"ס המ"צ בס"ק ל"ד, אבל עי"ש צנה"ל ד"ה דה"ה בכיסו שכתב דכ"ו דווקא למו שהתחיל בדרך ולא למי שז"א מנימו, אבל עי' בשו"ע הרב בקו"א ו' דפי' נז"א. ולביאור בעל דין זה, עי' בשו"ת נפש חיה ה', ובזכרון יוסף אות ט', י' י"א. (כה) לאו דווקא לנזכר גופו וסקומו, דשם מיירי אפילו בכלי שמלאכתו להיתר שהוא מותר מחמת ללא דקאי אליבא דרי' יתק דס"ל אין כלי ניטל וכו', והוא אפילו בכלי שמלאכתו להיתר, ועפ"ל כן לפמ"ש הפמ"ג בס"י רס"ה מ"ו האלתי בס"י

חגורו בשוק והוא נופל ואומר לעכו"ם לשמרו ולא מניחו אין לחוש (אגודה מסכת ביצה, ב"י סי' ש"ט) וע"ל סי' ש"ז אם הכיס תפור כנגדו מה דינו: **ל**

יג (לא) מצא ארנקי בשבת אסור ליטלו אף על פי שירא פן יקרמנו אחר:

תוספת שבת

גם בשבת לאיזו מקום שירצה, ולפי מה שחילקתי בזה דלא מהני היתר זה רק בכלי שיש לו היתר בלא"ה, אבל בדבר שאין לו שום היתר טלטול לא מהני הך היתרא א"כ היינו הא דפריך מהא דאיתא דשופר מטלטלין, א"כ כיון דאיכא בשופר שום היתר טלטול (כו) תו לא היו צריכים להשהות בקבלת שבת דשפיר מהני הך היתרא דכיון שהוא בידו רשאי להוליכו יותר אף להצניעו במקום שרוצה, כך היה נראה לי בזה והוא כפתור ופרח. אחר זמן רב בא לידי ספר אבן העזר ומצאתי בו רוב דברים אלו, והשיג ג"כ על האגודה בזה ולא הביא הך ראייה שכתבתי אלא איזה ראייה אחרת מה שאינה מוכרחת לפ"ד ע"ש, גם לא נחית לתרץ תמיהת הר"י כמ"ש, אך בזה הדין עמו לפי מה שהביאו התוס' דברי ר"ת שחולק על רש"י, וס"ל דאף ר' נחמיה דס"ל דאין כלי ניטל אלא לצורך תשימושו מ"מ מודה דשרי לטלטלו לצורך מקומו, ולפי זה למ"ש לא אתי שפיר הא דמשני בש"ס שם הא ר' נחמיה והא רבנן דהא אף לר' נחמיה איכא שום היתרא לשופר, מ"מ משנתי (כו) לא זזה ממקומה כיון דלפי שיטת רש"י מיהו מיושב שפיר וכמ"ש ודר"ק היטב: גם התוס' בביצה דף ג' ובבבא מדליקין, לא כתבו הך היתרא דכיון דהוא בידו רשאי להוליכו לאיזה מקום שירצה אלא לגבי כלי ולא לענין דברים המוקצים מחמת גופו כמעות וכיוצא בהם, גלל זה דין זה צריך תלמוד גדול להביא לידי מעשה: ועסי' של"א מה שכתבתי שם (סי' ק"יג) לענין (כח) איזמל של מילה: **(ט)** ואם הוא בשוק. או במקום שאין עירוב, ודווקא שאין מתיירא מן העכו"ם שהם יקחוהו אבל אם ירא שמא יקחו אותו העכו"ם רשאי לרוץ כמ"ש מג"א: *ודלא כהט"ז השגה על הט"ו שהקשה דהא להר"א דה"ה בכיסו בלא"ה שרי, ולק"מ דהא כבר נתבאר דגם להר"א אין היתר אלא היכי (כט) שא"א בענין אחר: **(י)** מצא ארנקי בשבת כו'.

התפילין, דאסור מיהו להביא תיק שיש בו מעות לחוד כדי להניח גם התפילין בחוכה להציל כיון שיכול לנער המעות מן הכיס בדרך הבאתו כדפירש"י, וכ"מ מלשון הש"ס צריך לנער אותן, אלא כשהם מונחים בתוך הכיס עם התפילין בהא לא מטרחינן ליה לנער את המעות לבד מן הכיס, כיון דזה צריך שיהוי קצת חיישינן דלמא ארהכי והכי נפלה הדליקה עליו, [ו] משמע להדיא דלא אמרינן גבי מעות הואיל והן בידו רשאי להוליכן לכל מקום שירצה אלא דווקא גבי כלי מהני היתר זה, ודוגמא לזה מצאנו לחלק בין כלים לדברים המוקצים מגופם לענין ככר או תינוק בסי' ש"ח סעי' ה', דגבי כלים מהני היתר להניח עליהם ככר או תינוק, ובדברים המוקצים מחמת גופן לא התירו אלא גבי מת לחוד, והוא מטעם זה כיון דבכלי יש לה היתר טלטול בלא"ה לצורך היתר ולכך התירו ג"כ על ידי ככר או תינוק אף לדבר אסור כמבואר שם ובסי' ש"א.

*וע"פ סברא זו אמרתי ליישב ישוב נפלא על תמיהת ר"י בס"פ ב"מ (דף ל"ה ע"ב) תמיהת התוס', אהא דאיתא שם דאחר התקיעות נתנו וצ"ע של המג"א חז"ל עוד שיעור לשהות בקבלת שבת עד שיצניע החזן את שופרו לפי שאין מטלטלין לא את השופר ולא כו', ופריך שם והתניא שופר מטלטלין ומשני הא כציבור שאינו ראוי לכלום והא ביחיד שראוי ליתן לתינוק לשתות בו מים כו', ותמה ר"י בתוס' (ד"ה והתניא) דמאי קושיא דהא וודאי הא דתני מטלטלין היינו לצורך גופו ומקומו כדין כלי שמלאכתו לאיסור וא"כ הכא שמטלטל כדי להצניעו וודאי אסור דדמי כמו מחמה לצל. והוא תימה רבה, ולפמ"ש יש לומר ע"פ מה שהקשה המג"א דלמה הצריכו להשהות בקבלת שבת בשביל השופר דהא דכיון דהשופר כבר ביד החזן רשאי להוליכו

ביאורים

הדרך לטלטל כן מ"מ מקרי טלטול כגופו, ועמ"כ עוד בס"י ש"א ביאורים ו'.
[ו] במגורה הטהורה נק"מ ס"ק כ"ג השיג על ראיתו דדברי הש"ס נאמרים לענין הצלה לחצר שאינה מעורבת, לכן דווקא בתפילין מותר, וכלל תפילין אסור, אבל לא מטעם מוקפה, ולענין נראה, דעיקר ראית התוס' הוא ממה

ציונים

(כו) ע"י נע"מ שהסבית חרולו, וע"י כמ"ג כמ"ו סו"י שלי"ט מה שלמד מדברי המג"א כאן, אבל להח"ס אינו מוכרח, עמ"כ שם ביאורים ב'. (כז) ולפמ"כ דע"קא בגליון כסף הסמין בהשגתו על ספר אה"ע"ו אין שום קושיא מדברי התוס' לשיטת התוס'. (כח) וכלה"ל ד"ה יכול מתוך נאמן אחר. (כט) כ"כ כמ"ג ליישב

ספר

חוט שני

ביאורים ובירורי ענינים
וחידושי דינים בהלכות שבת

שיעורי מורינו ורבינו
רבי שמריהו יוסף נסים קרליץ שליט"א

חלק ג'

מוקצה — אמירה לנכרי

קובץ ענינים

ביאורים וחידושי דינים באהע"ז סי' כ"א

נערך בעזרה ע"י
חיים אריה הלוי הוכמן
בני ברק, שבט תשס"ה

ואינו נמנע [מלשנות כל היום אם צריך לכך, רש"י]. כי ריחא [רחיים] דאבי דלוק [הדלק] היה נופל על הריחיים שלו והיו עשויים צטיט ונמוחים מפני הגשמים, רש"י] אחא לקמיה דרבה, אמר ליה זיל עייליה לפורין להחם דלהוי כגרף של רעי ואפקי [לביה שהוא שם דלהוי כגרף של רעי שהיו מאוסים הרחיים לך להיות לפני מטתך ואחא מותר לטלטלן ולהוציאן לחוץ, רש"י], יתיב אבי וקא קשיא ליה, וכי עושין גרף של רעי לכתחילה [נהי דכי אחיה קמן ומסלקין ליה אבל לאחוי קמן או למיזל חנן לגביה כי היכי דנמאס עלן ונסלקיה מי שרי, רש"י].

7 ייש לעין אם הא דאין עושין גרף של רעי לכתחילה הוא דוקא במקום שיש עצה אחרת כההיא דנגמ' דאפשר לזרקן אחורי המטה, או דאסור בכל גווני [ונפ"מ לענין מי נט"י דשחרית ומים אחרונים, אם נסבור שכל ההיתר לטלטלם הוא משום גרף].

דינא דאין עושין גרף של רעי לכתחילה הוא דוקא היכא דיהא צריך להשתמש עם היתר דגרף של רעי, אבל אם יש בזה שאר היתרי מוקפה כגון ניעור אין דין זה.

7 עשיית גרף ע"י אכירת פירות, בשר ודגים, ונשאים לפני עצמות וקדיפות

תנן [טו] בית שמאי אומרים, מעבירין מעל השלחן עצמות וקליפין [מעבירין צידים מעל השלחן, רש"י], ובית הלל אומרים מסלק אח הטבלא כולה ומנערה [שיש תורת כלי עליה אבל לא יטלטל הקליפין צידים וכו', רש"י]. ובגמ', אמר רב נחמן אנו אין לנו אלא בית שמאי כרבי יהודה ובית הלל כרבי שמעון.

וקי"ל [טז] דאם אין הקליפין ראויים למאכל בהמה אסור לטלטלם אלא מנער את הטבלא והם נופלים.

ובגמ' שם, הני גרעינים דתמרי ארמייתא [תמרים רעים הם ומאכילין התמרים עצמן לבהמה הלכך אגב אימייהו לבהמה נמי קיימי, רש"י] שרו לטלטולינהו הואיל וחזין אגב חמון. ודפרסייתא [תמרים טובים ואין מאכילין אותן לבהמה] אסור. שמואל מטלטל להו אגב ריפתא וכו'. רבה מטלטל להו אגב לקנא דמיא [ספל של מים, רש"י], רב הונא בריה דרב יהושע עביד להו כגרף של רעי [זוברן לפניו כשאוכל התמרים עד שנמאסות צעיניו ונוטלן אותן מפניו כגרף של רעי ונותן לבהמה, רש"י], אמר ליה רב אשי לאמימר, וכי עושין גרף של רעי לכתחילה. רב ששת זריק להו בלישניה [אל עבר השלחן, רש"י], רב פפא זריק להו אחורי המטה [שהוא מיסב עליה, רש"י], אמרו עליו על רבי זכריה בן אבוקלס, שהיה מחזיר פניו אחורי המטה וזורקן.

7 ובבב"ב ביצה [יז] מומנין את הנכרי בשבת ואין מומנין את הנכרי ביום טוב. רב אחא בר יעקב אמר אפילו בשבת נמי לא משום שיורי כוסות [של יין ששרה בהן פחו ומטלטלן השמש להצניע הכוס, רש"י] וכו', אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא, ולהוי כגרף של רעי [שמותר לטלטלו ולפנותו לאשפה מחמת מאוס, רש"י], אמר ליה, וכי עושין גרף של רעי לכתחילה [נהי דכי אחיה קמן ומסלקין ליה אבל לאחוי קמן או למיזל חנן לגביה כי היכי דנמאס עלן ונסלקיה מי שרי, רש"י].

7 עוד במס' ביצה [יח] כי ריחא דאבי דלוק [הדלק] היה נופל על הריחיים שלו והיו עושין צטיט ונמוחים מפני הגשמים,

שער הציון

[טו] שבת קמ"ג ע"א: [טז] שו"ע סי' ש"ח סעיף כ"ז: [יז] כ"א ע"ב: [יח] ל"ו ע"ב [הוצא לעיל]:

רש"י] אחא לקמיה עייליה לפורין להר ואפקיה. יתיב אבי גרף של רעי לכתמי דאבי אמר תיתי וזאת בשכרי שעבר והגדה הקשה ברשו גרף של רעי נהי דכי אחיה קמן או למיזל גביה כי מי שרי. ואיכא למיז אחא לקמיה דרב פורין להחם כי ואפיק, יתיב אבי גרף של רעי לכתמי רחייא דאבי, אמר אלמא שרי למיזל ג רעי, וי"ל דשאני הכ דאמריין [כב] נמי עביד ליה כגרף כשהיו לפניו היו כדאיתא צפרק נוט יכול לסלקן מאחתי לכתמי מבואר דמותר

[יט] ביצה כ"א ע"ב הגר"א דס"ל דדעת מציא עצמו א

רש"י] אחא לקמיה דרבה, אמר ליה זיל עייליה לפורוך להחם דלהוי כגרף של רעי ואפקיה. יתיב אביי וקא קשיא ליה וכי עושין גרף של רעי לכתחילה, אדהכי נפל בי רחיא דאביי אמר תיתי לי דעברי אדמר [תבואתי זאת בשכרי שעברתי על דברי רבי. רש"י] והגדה הקשה ברשב"א [יט] ו"ל, וכי עושין גרף של רעי לכתחילה, פרש"י ז"ל נהי דכי איחא קמן מסלקין אכל לאתוי קמן או למיזל גביה כי היכי דנמאס עלן וגסלקין מי שרי. ואיכא למידק דהא אמרינן [כ] דאביי אחא לקמיה דרבה, אמר ליה זיל אמטי פוריך להחם כי היכי דלהוי גרף של רעי ואפיק, יתיב אביי וקא קשיא ליה וכי עושין גרף של רעי לכתחילה, אדהכי והכי נפל בי רחייא דאביי, אמר תיתי לי דעברי אדמר. אלמא שרי למיזל גבי כי היכי דנהוי גרף של רעי, וי"ל דשאני החם דאיכא פסידא [כא], והא דאמרינן [כב] נמי רב הונא בריה דרב יהושע עביד ליה כגרף של רעי פירוש לגרעיניס כשהיו לפניו היו נמאסים בעיניו וזרקן כדאיחא בפרק נוטל, החם נמי כיון שלא היה יכול לסלקן מאתמול אין זה גרף של רעי לכתחילה, עכ"ל.

← מבואר דמוחר לאכול מאכלים שיטב

מהם עצמות וקליפין שהם מוקצה ולא חשיב אין עושין גרף של רעי לכתחילה כיון שלא היה יכול לסלקן מאתמול.

→ ועיין בשיטה מקובצת [כג] ו"ל, וכי עושין גרף של רעי לכתחילה, פירוש, שלא לצורך, אכל לצורך כגון זריקת קליפין ועצמות לפנינו בשעה שאנו אוכלין מותר ואפילו לכתחילה, עכ"ל.

→ והגדה האוכלים בשבת מאכלים שקליפותיהם או גרעיניהם אינם ראויים כלל לאכילה, נראה דליכא בזה משום אין עושין גרף של רעי לכתחילה, דאם מניחם על השלחן או על גבי הכלי בגוונא שאפשר לנערס, שהרי אינו צריך להגיע להמירא של גרף שאפילו מוקצה גמור אם שכחו על השולחן מותר לנערו.

וגם אם אי אפשר לנערו אין בזה משום אין עושין גרף לכתחילה כיון שלא היה יכול לסלקן מאתמול וכמ"ש ברשב"א, אא"כ צוברן במקום אחד.

עיין עוד לעיל פרק ס' עמ' קכ"ה, בדינא דעצמות וקליפין והסרתם אחרי הסעודה מן השלחן, ומן הללחת.

עיין עוד מש"כ בענין מוקצה מחמת מיאוס לקמן פרק ע"ט עמוד קפ"ח.

שער הביזיון

[יט] ביצה כ"א ע"ב: [כ] שם ל"ו ע"ב: [כא] ביצה"ל סי' ש"ח סעיף ל"ו ד"ה אין עושין, הביא הגר"א דס"ל דדעת השו"ע הוא דאפילו במקום פסידא אסור לעשות גרף לכתחילה ולא הותר כי אם שהוא מביא עצמו אל הגרף: [כב] שבת קמ"ג ע"א: [כג] ביצה כ"א ע"ב סד"ה ע"ב ופליגא:

בעזרת

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

שו"ת

נשמת שבת

חלק ג (ב)
הלכות מוקצה

*

כולל בירורי הלכות בהלכות שבת המצויים
(השייכים לשו"ע סי' ש"ח - שי"ב)

*

כל אלה חוברו יחדיו בעזרת ד' יתברך ויתעלה
ע"י הצעיר באלפי

ישראל דוד הארפענעם

רב דביהמ"ד "ישראל והזמנים"

מח"ס ישראל והזמנים ג"ח, שו"ת ויברך דוד ה"ח

ספר חינוך ישראל, סי' נשמת ישראל ג"ח

שו"ת מקדש ישראל ז"ת, וש"ס

ברוקלין נ.י. - אלול תשע"ב לפ"ק

דפוס הכתב

נראה פשוט שגרף שנמצא בבית הכסא דחשיב כמקום דירת בני אדם, דבזה"ו ביה"כ הוא חדר מכובד, ואולי אף אם תוכיות כיוור ביה"כ מלוכלכת בצואה שמותר לשפשפו ולהדיחו דגם שם מאוס על האדם שמשמשין שם.

להוציא הגרף ע"י מכבדות

ובל הנ"ל כשרוצה להוציא הגרף במו ידיו, דאילו להוציאו ע"י מכבדות יש בלאו הכי עוד היתר דהו"ל ע"כ טלטול מן הצד, וממילא כשהוא רוצה להשתמש באותו המקום הו"ל טלטול מן הצד לצורך דבר המותר דמותר, אלא שכל זה לשיטת הפמ"ג ודעימיה, אבל לשו"ע הרב טלטול עי מכבדות לא חשיב טלטול מן הצד, דהמכבדות נעשין לו כידו אריכתא, אלא שכתבנו במק"א שיש לסמוך על הפמ"ג בזה.

וצע"ק מה שכתב בס' חיי"א (סו-כא) דגרף שאינו במקום דריסת רגלי בני"א אסור להוציאו אף בכלי, וצ"ע למה ע"י כלי לא חשיב טלטול מן הצד.

☆☆☆

סימן תנ"ט

שאלה - בהא שאין עושין גרף של רעי לכתחלה.

תשובה - אסור, ואפילו לא עשהו על מנת להוציאו, כל שיודע ברור

שיעשה וימאס בעיניו ויוציאו אסור. מבואר בשו"ע (סל"ו) דאין עושין גרף של רעי לכתחלה, דהיינו להביא דבר שעתיד לימאס כדי להוציאו לכשימאס (ואם עבר ועשאו מותר להוציאו).

ומה"ט מבואר בגמרא (מובא במג"א סקס"ב) שאין מזמנין עכו"ם בשבת משום שיורי כוסות שלו של יין נסך (דלא חזי למידי דאסורין בהנאה) ואף שהן לו כגרף של רעי, מ"מ אין

עושין גרף של רעי לכתחלה, והוכיח מזה המג"א דאפילו לא עשה כדי להוציאו אסור (שה"ה לכל כיו"ב), אלא שסיים המג"א מיהו בהא לא קיי"ל הכי ומותר לזמן העכו"ם בשבת עכ"ל (כדיוצא משו"ע רס"י שכ"ה. מחצהש"ק) [ונעשו"ע סי' שכ"ג ס"ה דכוס ששתה בו עכו"ם מותר להדיחו לדברי הכל], ומשמעות המג"א דמ"מ עיקר ההנחה אמת דאין עושין גרף של רעי לכתחלה אפילו לא עשה כדי להוציאו (כהתם), וממילא דמה דבאמת מותר לזמן נכרי צ"ל דאולי לא ישאיר הנכרי אחריו יין ואינו ודאי שיטלטל גרף של רעי, מיהו מדברי הטו"ז (סקכ"א) יוצא שנקט להלכה שאסור להזמין נכרי, שאסור לעשות דבר שיהיה בודאי אח"כ מיאוס וסומך ע"ז שלבסוף יוציאנו עיי"ש, ועי' מ"ב (סקל"ט) ובה"ל שם דלהלכה לא פליגי המג"א והטו"ז דאפילו אם לא עשה כדי להוציאו אלא דבר העשוי ודאי שלבסוף יהיה מאוס עליו ויוציאו אסור, וכ"ה לשון שו"ע הרב (סע"ה).

→ **ובלבושי** שרד ביאר כוונת המג"א דאפילו אינו סומך ע"ז שיוציאו, אלא חושב שלא ימאס בעיניו ולא יצטרך להוציאו אפ"ה אסור דחיישינן שמא ימאס עליו ויצטרך להוציאו עיי"ש, מיהו להלכה מסתבר דלא נקטינן כן דהא קיי"ל דמותר להזמין נכרי, וכ"י מדברי שו"ע הרב שם שכ' דאם אין בדעתו בתחלה שיוציאו אח"כ מותר לעשות כן אף לכתחלה, ואם אח"כ נמלך להוציאו הרי זה מותר (אלא שכתב שם בהגה דאילו המג"א לא כתב כן).

→ **ובעיקר** הדבר בס' תורת שבת (סקנ"ד) השיג על המג"א דמההוא דרס"י שכ"ה דמותר להזמין נכרי בשבת יוצא דאינו אסור לעשות גרף של רעי לכתחלה אלא כשניכר עכשיו מתוך מעשיו שרוצה לעשות גרף של רעי כדי להוציאו, וכן בערוה"ש (סוסס"ג) כ' דאינו אסור אא"כ עשאו כדי להוציאו.

• ודע דמבואר בשטמ"ק (ביצה דף כא). דהא שאין עושין גרף של רעי לכתחלה היינו שלא לצורך, אבל לצורך כגון זריקת קליפין ועצמות לפנינו בשעה שאנו אוכלין מותר ואפילו לכתחלה, ויתבאר אי"ה להלן בסי' תס"ח.

כשבדעתו לטלטלו בטלטול מן הצד

כתבו כסי' שולחן שלמה (ש"ח סק"מ) ובסי' חוט שני (ח"ג ע' ק"מ) דאם מתחילה חשב בדעתו להוציא את הגרף ע"י טלטול מן הצד (כגון ע"י כלי או מכבדות) ככה"ג אין איסור של עשיית גרף של רעי לכתחלה (פי' כיון שלא ישתמש בההיתר של טלטול גש"ר אלא בהיתר אחר), וצע"ק מסוס"י של"ח בהא שאין ליתן כלי תחת הדלף משום שאין עושין גרף של רעי לכתחלה, וכן מדין זימן עכו"ם לסעודתו בשבת הנ"ל דהרי שם מטלטלו דרך הכלי שהוא בבחינת טמא"צ (כיון שלא נעשה בסיס בשבת) ויש ליישב דאדרבה.

☆☆☆

סימן ת"ס

שאלה - אי מותר לכתחלה להגביה פני הקרקע (על סמך גרף של רעי) כשיכול לכבדו החוצה ע"י מכבדות.

תשובה - ישתדל להוציאו ע"י מכבדות. להנ"ל בדברינו בסי' תנ"ז דהיתר טלטול גרף של רעי הוא בבחינת דחוייה לא הותרה, וממילא כשיש עצה לטלטלו ע"י מכבדות דאז נחשב טלטול מן הצד, עליו לעשות כן, ואפילו להתהל"ד המובא שם ולא מטרחינן ליה להוציאו כלאח"י הכא אדרבה בדרך כלל כן הוא דרך לטלטל הלכלוכים שעל פני הקרקע ע"י מכבדות ואינו טירחה יתירה (מלבד לשיטת שו"ע הרב דטלטול ע"י מכבדות לא חשיב טלטול מן הצד דהמכבדות נעשה לו כידו אריכתא ממילא

שלא העיל מאומה), ובפרט שיש לדון הרכה אם באמת הלכלוכים שעל פני הקרקע נידונים כגרף של רעי כיון שאינו מאוס כל כך כמו צואה והענין על כן יהדר אחר אופן היתר לגמרי.

☆☆☆

סימן תס"א

שאלה - פרס מצודה מער"ש ובשבת נתפסה שם עכבר (חזי) אי מותר להגביה המצודה כדי להוציאה לחוץ, ומהו על מנת להוציאו כדי לשחרר שם את העכבר (משום צעב"ח של העכבר).

תשובה - אם הדבר מאוס עליו מותר בכל ענין, ואם לא אינו מותר אא"כ לא היתה העכבר שם בביהשמי"ש של כניסת שבת. הנה אם העכבר מאוס עליו פשיטא דמותר, וכמבואר בהדיא בגמרא (ביצה דף לו:): דרב אשי ציוה לאחוז עכבר בזנבו ולהוציאו (נקטה בצוציתה) (בזנבה) ואפקוה, אלא השאלה אם המצודה הוא במקום שאין רואים (כגון תחת המטה) שלא שייך לומר שהוא מאוס עליו, אלא שהדבר מפריעו.

והנה אם לא היה ניצוד בכניסת השבת (ואין כאן בסיס, מלבד לשיטת החור"א, ובפרט כמיוחד לכך כקינה של תרנגולים) המצודה מצד עצמה דינה ככשמל"א, ומסתבר דלטלטל המצודה כדי להוציא את העכבר מכאן שדינו כלצוגומ"ק (להוציא על ידו העכבר), אלא שהיות שכשמטלטל את המצודה מיתלטל עמה העכבר נמצא שמטלטל עמה טלטול מן הצד דבר שהוא מוקצה מחמת גופו, אלא שהיות שכונתו בהוצאתו כדי לסלק את העכבר מכאן נמצא דחשיב לצורך דבר המותר, שהרי אין לו שום חפץ בהעכבר (ובפרט שבהיות העכבר שם הוא מפריע להבני בית וכני אדם מתפחדים מראיית העכברים) ושפיר דמי [ובפרט אם רוצה להוציאו

לחוץ כדי לשחררו שם, ננ צעב"ח, ואין לומר שיפתח א (ובשביל שהוא רוצה להפטר לא נתיר לו לטלטלו) דמאחו נתיר לו להוציאו לא ישמע ל אלא יניחנו כך עד מוצ"ש, לטלטלו כדי למנוע צעב"ח] היתירו איסור טלטול מוקצה ו הכא אינו אלא טמא"צ, מי (סי' ק"י) דלא שייך איסור שעושין מלאכה והן בני תרבו אין ראוין לשום מלאכה ואינן ככה"ג שאינו אלא טלטול מן נעשה בסיס להעכבר שהרי לא בביהשמי"ש (ואף שהמצודה החור"א לול של תרנגולים ו שנולד בה בשבת כיון שמי שאני שלא נעשה להחזקת ולהפטר מהם ודוק). ועוד מ

ואם נודע שהעכבר היה כב שבת י"ל דהמצודה ננ ונעשית הוא עצמו מוקצה מחו לא ידע מזה מ"מ מסתבר מו שיחדו לכך [ואולינן בתר העכבר שמתרפק לצאת] ולא הצד, ואינו מותר להוציאו שנעשה אצלו כגרף של רעי לבעל חור"י ז"ל (סל"ד וסל"ט) עכבר חי עם מצודתו כי אם כגרף של רעי, מלבד הפוסק מוקצה גמור משום צעב"ח ע' ביורר השיטות

☆☆☆

סימן תס - אי מויזע"ן כאפי

שאלה

לחונן כדי לשחררו שם, נמצא שהוא במקום צעב"ח, ואין לומר שיפתח את המצודה במקומו (ובשביל שהוא רוצה להפטר מהעכברים שבביתו לא נתיר לו לטלטלו) דמאחר שידעינן שאם לא נתיר לו להוציאו לא ישמע לנו לשחררו במקומו אלא יניחנו כך עד מוצ"ש, שוב יש להתיר לו לטלטלו כדי למנוע צעב"ח [אף להסוברים שלא התירו איסור טלטול מוקצה גמור למנוע צעב"ח, הכא אינו אלא טמא"צ], מיהו לשיטת היעב"ץ (סי' ק"י) דלא שייך איסור צעב"ח רק בבע"ח שעושין מלאכה והן בני תרבות צ"ע דעכברים ג"כ אין ראויין לשום מלאכה ואינן בני תרבות], ובפרט בכה"ג שאינו אלא טלטול מן הצד, דהמצודה לא נעשה בסיס להעכבר שהרי לא היה העכבר בתוכה בביהש"ש (ואף שהמצודה מיוחד לכך ולדעת החור"א לול של תרנגולים נעשה בסיס לביצה שנולד בה בשבת כיון שמייוחדת לכך, מצודה שאני שלא נעשה להחזקת עכברים רק לצודם ולהפטר מהם ודוק). ועוד משום גרף של רעי.

ואם נודע שהעכבר היה כבר ניצוד שם מערב שבת י"ל דהמצודה נעשה בסיס להעכבר ונעשית הוא עצמו מוקצה מחמת גופו, ואף שהוא לא ידע מזה מ"מ מסתבך שנעשית בסיס כיון שיחדו לכך [ואוליגין בתר הבעלים, לא בתר העכבר שמתרפק לצאת] ולא חשיב טלטול מן הצד, ואינו מותר להוציאו אא"כ הוא במצב שנעשה אצלו כגרף של רעי [ובס' מקור חיים לבעל חר"י ז"ל (סל"ד וסל"ט) סתם שאין להוציא עכבר חי עם מצודתו כי אם מחדר דירתו דהוי כגרף של רעין, מלבד להפוסקים המתירים טלטול מוקצה גמור משום צעב"ח ע' בדברינו בס' תל"ח בירור השיטות בזה.

☆☆☆

סימן תס"ב

שאלה - אי מותר להעמיד מויזעין-כאפע"ר מער"ש על

מנת שאם יתפוס בתוכה עכבר בשבת יוציאנה בשבת.
שאלה - להעמיד מער"ש (סמוך לזמן כניסת השבת) פסי דבק שידבקו עליהם עכברים המסתובבים בבית על מנת כשיתדבקו בשבת יוציאם משם על סמך היתר גרף של רעי.

תשובה - מותר, וטוב לשומם בער"ש בבוקר. לכאורה אף שאם נתפס בתוכה עכבר בשבת מותר להוציאה מחמת היתר גרף של רעי, אבל יש לדון דלכתחילה יהא אסור להעמידה (אפילו מער"ש) משום שאין עושין גרף של רעי לכתחלה [אף שלאח"כ מטלטלה רק כלאח"י (שהרי לא נעשית בסיס להעכבר מאחר שלא הי' בתוכה בביהש"ש), וצ"ע], ומה שנמצא עכבר מסתובב בבית זה לא חשיב כבר לכדיעבד שהרי בדרך כלל כשבני"א מסתובבים בבית אין העכברים יוצאין ממחבאותיהם (אם לא כשהעכבר מפסיד אוכלים או כלים, דבמקום פסידא עושין גרף של רעי לכתחלה כבסל"ח).

אל"א מה שיש לדון דיתכן דבערב שבת אין עליו איסור של עשיית גרף של רעי לכתחלה ככל הני שבשו"ע רס"י רנ"ב דמותר להתחיל בהם מערב שבת, אפילו סמוך לכניסת השבת, מיהו יש לדחות דשם בכל הני הוא אינו עושה ולא יעשה שום דבר איסור בשבת, משא"כ בזה הלא עושהו על מנת שיוציאו בשבת (שאל"כ למה אינו ממתין מלשומו עד מוצ"ש) ואף שאינו פסק"ר שבשבת יתפוס לתוכה עכבר, מ"מ הוא עושהו אדעתא דהכי וכמכוון לכך (ולא מהני בכה"ג מה שאינו פסק"ר), ויש לדמותו לדיון הפוסקים מהו שיעשה האדם פעולה מער"ש כשירדע שעלול שיביאו לידי חילול שבת באונס, או לפיקוח נפש, כדקיי"ל בס' רמ"ח שאסור להפליג בספינה מער"ש, מיהו בס' מנח"ש (פ-קע) מביא משו"ת שבות יעקב (ח"ב סי' מ"ה בסופו) שמתיר בכה"ג

אף שיודע שיצטרך להוציאה בשבת, ועל כן מותר להעמיד סם מער"ש להמית עכברים וחתולים וכו' אף שאח"כ כשימותו יוציאם בשבת, וכמו שמותר לשרות דיו וסממנים מער"ש עיי"ש, ומשמע שם בשכו"י דאילו בשבת ככה"ג חשיב עושה גרף שלא רעי לכתחלה, ואף דהתם אינו ברור שהחתולים יאכלו מן הסם וימותו ויצטרך להוציאם בשבת, מ"מ הלא הוא עושהו אדעתא דהכי (שימותו ויוציאם) [אלא שאין כוונתו שם ברור כל כך שאוסר להעמיד סם המוקצה בשבת, ולא דמי לגרף של רעי דמותר לטלטלו בשבת דשאני הכי שעל ידי זה עושה גרף של רעי להפילם לכתחלה ואין עושין גרף של רעי לכתחלה בשבת יער"ש, וצ"ע דסיפא לאו רישא].

מיהו לפי מה שכתבו בס' שולחן שלמה (ש"ח סק"מ) ובס' חוט שני (ח"ג ע' ק"מ) דאם מתחילה חשב בדעתו להוציא את הגרף ע"י טלטול מן הצד ככה"ג אין איסור של עשיית גרף של רעי לכתחלה (וע' בס' שש"כ פכ"ה הערה ל"ו) לפי דבריהם בלא"ה יהא מותר בנידון שאלתינו ואין בו משום אין עושין גרף של רעי לכתחלה. מיהו עדיף שישימם בערכ שבת בבוקר כדי שיהיה זמן שיתדבקו עליהן עוד מער"ש, ונמצא שאין מוכח שעושהו על מנת לטלטלו בשבת.

[אלא שכשיש אופן אחר אין להשתמש בסוג זה משום איסור צער בעלי חיים].

ודע שבשבת אסור להעמיד מצודה לצוד העכברים, ובמקום אחר כתבנו בזה מפי ספרים וסופרים. ל

☆☆☆

סימן תס"ג

שאלה - כשמוציא שק אשפה מתוך המגירה על סמך היתר גרף של רעי (כגון שריחו נודף) אי שוב מותר לטלטלו ולהוליכו למטה ברחוב במקום

האשפתות או יניחו מידו בפרוזדור הכית (במקום שאין עוברין ושבין בקביעות).

תשובה - מותר, אבל ראוי להחמיר, לכאורה תלוי במחלוקת הפוסקים (המובאים בדברינו בס' תי"ז) במוקצה גמור ששכח ונטלו בידו אם אמרינן דמאחר שכבר הוא בידו שמותר לו לטלטלו ולהניחו במקום שרוצה, ומהו עכ"פ כשנטלו בהיתר (כסכין של מילה), ובאמת כאן במג"א (סק"ס) מבואר דמותר לטלטל הגרף כל זמן שעודו בידו, וכ"כ בחי"א (סו-כב), אבל בס' תוס"ש (סקצ"א) ציין לדבריו בס' רס"ו (סקכ"ט) שאוסר, והמג"א והחי"א לשיטתייהו אזלי שאפילו במוקצה גמור ככה"ג (לאחר שכבר הוא בידו) שמותר להמשיך בטלטולו, ובא"ה כאן (סקע"ו) הניח דברי המג"א בצ"ע [ואולי דבעלמא אף הוא חולק על המג"א וכשיטת התוס"ש], אבל הפמ"ג בא"א (בקיצור אמרוותיו) מיישב השגתו (וצ"ע מש"כ המ"ב סקקל"ז שהא"ר 'הפמ"ג מפקפקין בזה) [והמ"ב לשיטתיה דלעיל סק"ג העלה לאיסור בזה], ובשו"ע הרב (סע"ד) פ' דלפמש"כ הוא לעיל (בסי"ג) דבמוקצה גמור ששכח ונטלו בידו ראוי להחמיר שלא להמשיך בטלטולו גם כאן טוב להחמיר (אלא שיש לדייק קצת שינוי הלשון, בין ראוי להחמיר, לטוב להחמיר).

גם יל"ע בנידון שאלתינו (בגרף של רעי) אם חשיב נטלו בהיתר או לא לפמש"כ כמה פוסקים לחלק במוקצה מחמת גופו בין נטלו בהיתר, לבין נטלו לידו באיסור, דאז ל"א דשוב מותר לו להמשיך בטלטולו [ע' בדברינו בס' תי"ז] ולכאורה תלוי אם ההיתר של טלטול גרף של רעי הוא בבחינת 'הותרה' או 'דחוייה'.

☆☆☆

סימן תס"ד

שאלה - קינח אפו בנייר טישא"א והניחו על השולחן האם מותר לו אח"כ להעבירו משם.

תשובה - מותר שהוא

עדיף שבכל פעם שנ בידו יוליכו לזורקו שאין עושין גרף ש טירחה בשו

שאלה - קי והכני לו אח"כ

תשובה - א להני

טישא"א לאחר שי מלולוך, ושוב לא מחמת גופו, וממיל: משם, שהרי כשמונ מהו כשר

לכאורה מי שקינ לו להני

מנת להוציאו משם הטישא"א נעשה אז חזי שוב למידי, ול סמך גרף של רעי ד כבר אינו קץ ממנו, ו ממנו רק משונ

והעצה לזה להו הסידור, ו

הסידור יש היתר ליי סמך היתר גרף של ממנו, ולא יעבור עכ על כל נעלם ש

סינ

שאלה - מה בשביל ל